

אני ואת נשנה את העולם

(אבל
לא כרגע)
נרית צוק

צילום: לימור אורן

במשך חצי שנה הנחו חגית ירון (מימין) ושרון לשם-זינגר (משמאל) סדנה משותפת להידברות בין אנשי גוש קטיף ושכניהם, אנשי שמאל מקיבוצים ויישובים בנגב. בראיון שנערך ערב עזיבתה את נווה דקלים מודה ירון, שעכשיו כבר קשה להסתכל מעל לדברים. אבל שתיהן חושבות, שהקשר בין הצדדים, ולא הסכמה ביניהם, הוא המטרה האמיתית

חילוקי הדעות העיקריים שיש בינינו. זה יצר סוג של מודלינג, שמאוד השפיע, כי ראו שאנחנו מיישמות באופן אישי את המסר של הסדנה. בקבוצה היינו אהה בשביל השנייה, וכל אחת הייתה צריכה לעבוד על המקומות שהיו קשים לה".
ירון: "בהתחלה היה לי קושי לעבוד ממקום של מונחה למנחה, אבל מהר מאוד זה עבר. לדעתי שימשנו דגם נכון. כל אחד בקבוצה ידע מה כל מנחה חושבת, ומצד שני הם ראו כיצד אנו עובדות יחד, בחיבור אמיתי. היה לי נוח לומר לשרון שאני זזה אחורה בימים שבהם היה לי קשה יותר, ולסמוך עליה".

אלו קשיים חוויתן במהלך הסדנה?

לשם-זינגר: "היו כל מיני אמירות, משני הצדדים, שהיה לי קשה לשמוע. באחת הפגישות מישהו מגוש קטיף אמר שהוא רוצה לשרוט את החיילים שריטה נפשית, וזה גרם לי כאב עצום. לאחר הפגישה הזו הלכתי הביתה ובכיתי".
ירון: "עברתי בסדנה מגוון רגשות, בדיוק כפי שעברה הקבוצה. כמישהי מגוש קטיף, היה לי קשה שהמשתתפים יכלו לדבר ואני כמנחה הייתי צריכה לבלוע התאמצתי לנתק את עצמי כדי להנחות".

מהיכן היכולת שלכן לצאת מהבועה האישית ולראות מעבר?

לשם-זינגר: "זהו תהליך רב שנים, הכולל עבודה פנימית, רוחנית ומקצועית. הלימודים בפסיכודרמה מחייבים אותי לראות את הזולת, כמו גם התפישה הבובריאנית שמאוד השפיעה עלי, והשהות שלי בבתי המדרש. כך שאם בעבר ההתקרבות לאחר הפחידה אותי, היום אני יודעת שיש הרבה מתנות בדרך".
ירון: "אני לא יודעת לתת לזה שם. אולי חינוך מהבית, אולי לימודי היהדות. אני משתדלת לחיות על פי חז"ל, שאמרו: עשה חשבונות נפש לעצמך ופחוח לזולת. אני לוקחת על עצמי את האחריות להבין, לשמוע, פחות לשפוט, והזולת כבר יצטרף במהלך הדרך".

בעת הראיון, ערב ביצוע ההתנתקות, העידה ירון, כי כבר קשה לה להישאר מנותקת מהתכנים: "לאחר שהסדנה הסתיימה הבנתי שמאוד התחזקתי בדעותיי האידיאולוגיות. היום אני רואה שיש לי שאלות חזקות, שלשמאל אין עליהן תשובות, ולי עצמי יש תשובות לשאלות שהשמאל שם לפתחי. בנוסף,

"היום, אם קוראים לי לאוהל הידברות, אני לא הולכת", אומרת חגית ירון, בת 50, דתייה, תושבת נווה דקלים בגוש קטיף, מנחה בבתי מדרש, שהייתה חברה אקטיבית במטה המאבק נגד ההתנתקות. הימים ימי טרום ההתנתקות וירון מדברת מנהמת ליבה. "בעוד שלושה ימים יגרשו אותי מביתי. יש בי כעס על המדינה, על התקשורת, על אנשי השמאל וגם על הליכוד. במצב כזה להגיד לי: 'אני חושבת שאתה צריכה שלם', כבר לא אומר לי כלום".

ירון וזינגר הנהיגו ירון סדנה להידברות בין תושבי גוש קטיף לתושבי הדרום שבתוך חומי ההירוק, קיבוצניקים ואחרים. את ההנחיה בסדנה חלקה עם חברתה מהשמאל שרון לשם-זינגר, בת 41, תושבת הקיבוץ אורים, זוכת פרס ליבה לסנדלנות דתית, ממקימי המדרשה באורנים, מכשירת מנחים ופועלת גם לבניית בין הבדווים והתושבים היהודים בנגב ובין דתיים לחילונים. הסדנה נערכה ביוזמת האו"ם ובשיתוף ארגון "קולות בנגב", העוסק בחינוך לדמוקרטיה, לפלורליזם ולשוויון בישראל.

"אני מנחה זה 17 שנה וזו הייתה הסדנה הכי טעונה שהנחיתי עד היום". האנשים שהגיעו לסדנה היו בעלי מודעות חברתית ופוליטית גבוהה. בתחילת הסדנה בלטה העובדה שמדובר בשני מחנות, והרגש פחד מקירבה. במהלך הסדנה עברו המשתתפים תהליך, בו הם נאלצו לראות כי גם בצד האחד יושבים בני אדם עם כעסים וכאבים, בדיוק כמוהם".

מה גרם לכן להסכים להנחות סדנה בעייתית כל-כך?

ירון: "מזה זמן רב אני חושבת שהדרך היחידה היא הידברות, וכתושבת גוש קטיף הקיטוב עם השמאל היה בולט. השנאה שהרגשנו מצידם הכריחה אותנו לחשוב מה עושים. התייעצתי עם מטה המאבק, והאמירה הייתה שיש לנו מטרה קצרת טווח, שהינה עצירת ההתנתקות, ומטרה ארוכת טווח, לחבור לעם ישראל".

כיצד מנחות שתי נשים מקוטבות פוליטית סדנה משותפת?

לשם-זינגר: "חגית ואני מכירות כבר שבע שנים, הייתי מנחה שלה בסדנאות שונות. אנחנו מאוד קרובות. בעת הכנת הסדנה שוחחנו במשך שעות על

בסדנה התגלו לי סיסמאות של השמאל כריקות מתוכן: לבעלי יש 14 פועלים ערבים, שבעוד שלושה ימים לא תהיה להם עבודה, ואני בוכה עליהם. היום, לאחר מפגשי הסדנה אני יכולה לומר שאני בכלל לא בטוחה שחבריי בשמאל יבכו עליהם."

התהליך שעברת נשמע מנוגד לרוח הסדנה ולמטרותיה.

ירון: "לא, מכיוון שאי אפשר לשכנע זהו גם לא הייתה המטרה. הדברים לא יבחנו כרגע, במצב בו אני נמצאת בימים האחרונים (לקראת עזיבת ביתה שבנוה דקלים - נ.צ.), בבעייתיות האנושית, אלא במרחק הזמן."

לשם-זינגר: "יש הבדלים גדולים בין שמאל וימין וגם בסדנה אף אחד לא שינה את עורו, אבל החיבור הזה הראה שאפשר להתקרב כבני אדם."

ניתן בכלל לגשר בין הצדדים?

לשם-זינגר: "ברור שלפנינו תהליך ארוך, כואב וקשה, אבל אני מאמינה שזה אפשרי ובעיקר הכרחי."

ירון: "לדעתי ניתן לגשר בין הצדדים אבל לא כרגע, אלא בעוד מספר חודשים. אני מאמינה שצריך לשים את הדברים על השולחן, להעצים את מקומות ההסכמה ועם זה לצאת הלאה."

ומה אתן צופות לעתיד?

ירון: "אני נעה בין שני תסריטים: האחד בו הקדוש ברוך הוא הופך הכול, כי זו אמונתי האמיתית, שביכולתו לעשות; השני, בו עם ישראל מגלה שהמלך עיוום. היום הוא עוצם את עיניו ובשבוע הבא הוא יגלה את מחנות הפליטים שלנו."

"אני נעה בין ימים בהם אמונתי חזקה ורגליי קלילות, ובין ימים בהם הריאליה מתגברת ומצבי פחות טוב. לפי התסריט הזה אנחנו הולכים לאוהלים, ונהיה עניים, כי המדינה נותנת לנו פחות מ-50% מערך הבית ומערך המוסך של בעלי. כיום ילדיי בבית והם יודעים הכל וסופגים הכל. אנחנו מחנכים אותם לסמוך

על הקדוש ברוך הוא, ומשתדלים מאוד לא להכניס את בן ה-14 למקומות של כעס על הצבא ועל המדינה."

לשם-זינגר: "ההתנתקות היא פסגה של תקופה. אירוע מאוד כואב ומשמעותי, תהליך ארוך טווח שאין לי מושג כרגע לאן הוא ייקח. מה שהוכרע היה עם מעט מאוד דיבור בין אנשים, ואנחנו ניסינו להכניס את הדיבור כסוג של אלטרנטיבה לשנים הבאות. יש כאן הזדמנות גדולה, כי הידברות עמוקה כל-כך בין שמאל לימין מעולם לא הייתה, וצריך לדעת כיצד להמשיך הלאה, עם חמלה גדולה משני הצדדים."

יש לכן מסר למשפחה, לחברה, לסביבה?

ירון: "קודם כל חשוב שכל אדם וכל מחנה ייקחו אחריות על עצמם ולא יזרקו אותה על הצד השני. בנוסף, בגוש קטיף יצרנו הצלחה של עיירת פיתוח, למדנו לחיות את היחד האמיתי של כל סוגי האוכלוסייה וחשוב לשכפל את זה. כיום מפיצים אותנו לכל עבר ובמצב כזה החוליות החלשות נופלות."

"רובנו בגילאי 40 ומעלה, לא בדיוק המבוקשים בשוק העבודה, ורבים מאיתנו מצאו את פרנסתם בכבוד כאן בקהילה. על מנת למשוך אותם חזרה לדגל ההתיישבות נצטרך המון כוחות משני הצדדים ויכול להיות שיעברו עוד 30 שנה עד שנצליח לבנות את הקהילה הזו מחדש. לגביי ולגבי משפחתי, מכיוון שמעולם לא עברנו דבר נורא כזה אני לא יודעת אלו כוחות נפש זה ידרוש מאיתנו. אני מקווה שיישארו בי כוחות נפש גם להביט החוצה ולעזור לקהילה."

לשם-זינגר: "בחברה הישראלית קרה דבר מרתק. אנשי גוש קטיף והימין חווים על בשרם מחסומים שעד היום חוו הפלשתינים. אנשי השמאל חווים על בשרם את ההאשמות הכבדות שהם דורסים. ובעצם חל כאן היפוך תפקידים. אם כל צד יהיה צנוע דיו כדי ללמוד מהצעד הזה תהיה כאן חברה טובה יותר."

הראיון נערך בחודש אוגוסט, בשבוע שלפני ההתנתקות.